

Planerad förskoleutbyggnad 2016-2021

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner stadsdelsförvaltningens planering för förskoleutbyggnad under 2016-2021.

Lars Arvidsson
stadsdelsdirektör

Linda Palo
avdelningschef

Sammanfattning

Antalet barn i åldrarna 1-5 år inom Hägersten-Liljeholmen i behov av förskoleplats beräknas öka från 5 600 barn under januari 2016 till 7 300 barn under december 2021 - en ökning med 1 700 barn under perioden.

Planerad förskoleutbyggnad minus avveckling av befintliga förskolor under perioden 2016 till 2021 omfattar en utökning med 130 nya barngrupper med 1 900 förskoleplatser. Därutöver planerar privata förskoleanordnare för utökad kapacitet med ytterligare 400 förskoleplatser under perioden. Detta ger en möjlig förskoleutbyggnad om totalt 2 300 nya förskoleplatser, alltså ett överskott på 600 platser. Det ger förvaltningen ett visst svängrum i den framtida utbyggnaden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för samhällsplanering och avdelningen för förskola.

Syfte och bakgrund

Syftet med ärendet är att informera Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd om den planerade förskoleutbyggnaden för de kommande fem åren, samt att få nämndens godkännande för att arbeta vidare enligt beskrivningen i tjänsteskrivelsen.

Hägersten Liljeholmen är en snabbt växande stadsdel med hög utbyggnadstakt av främst bostäder. För att kunna erbjuda alla barn i stadsdelen en plats i förskolan behöver utbyggnationen av förskolor hålla jämn takt med bostadsbyggandet. Idag finns det 67 kommunala och 17 privata förskolor i stadsdelen. Drygt 87 procent av barnen i åldrarna 1-5 år är inskrivna i antingen en kommunal eller en privat förskola. Det motsvarar omkring 5 600 barn.

Prognos antal barn i behov av förskoleplats	
År (första januari)	Prognos antal barn
2016	5.600
2017	5.800
2018	5.900
2019	6.100
2020	6.400
2021	6.900
2022	7.300
Ökning av antal förskolebarn 2016-2021	1.700

Tabell 1: Stadsdelsförvaltningens prognos över totala behovet av förskoleplatser (i kommunal och privat regi) december 2015-december 2021.

Förutom att bereda plats åt de barn som flyttar in i stadsdelens nybyggda bostäder behöver de förskolor som idag bedrivs i byggnader med tidsbegränsade bygglov få en permanent lösning. Under perioden planerar stadsdelsförvaltningen att ersätta 600 tillfälliga förskoleplatser i paviljonger med permanenta förskoleplatser. Det finns också ett stort behov av att ersätta äldre förskolor med bristande teknisk kapacitet med nybyggda.

Ett flertal nya förskolor kommer att byggas under de kommande fem åren. Dessutom kommer flera detaljplaner med både friliggande förskolor och förskolor i bottenvåningar att arbetas fram för att täcka behovet av platser.

Befolkningsprognos 2016-2021

Stockholms stad köper årligen officiella befolkningsprognoser av konsultbolaget SWECO. Stadsdelsförvaltningen använder SWECOS befolkningsprognoser gällande stadsdelens befintliga bostäder och gör vidare egna barnprognoser för de bostäder som byggs/kommer att byggas i stadsdelen. För att få så bra träffsäkerhet som möjligt, gällande bostäderna som byggs, så har stadsdelsförvaltningen en löpande kontakt med stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret och de byggbolag som är aktiva i stadsdelen. Förvaltningen följer och deltar i detaljplaneprojekten och lämnar uppgifter om behovet av nya förskoleplatser.

Under de kommande fem åren planeras cirka 10 800 nya bostäder byggas i Hägersten Liljeholmen. Totalt väntas 2 500 barn i förskoleålder flytta in i de nybyggda husen under perioden. Dessa barn utgör 12% av den totala inflyttningen.

Radetiketter	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aspudden					225	125
Fruängen			30			
Gröndal	67	80	75	150	75	
Hägersten		55	40	225	80	207
Hägerstensåsen		60	305			20
Liljeholmen	496	897	624	305	1475	1143
Midsommarkransen	240		150	240	175	350
Västberga				686	1037	800
Västertorp	280				40	
Totalsumma	1083	1092	1224	1606	3107	2645

Tabell 2: Nyproduktion av bostäder.

Stadsdelsförvaltningens bedömning av framtida förskolebehov

För att beräkna det kommande behovet av nya förskolor görs en avstämning mellan beräknad efterfrågan (barnafödande hos befintlig befolkning + nyinflyttade i nyproduktion) och tillgång på förskoleplatser på befintliga förskolor. Hänsyn tas även till att platser försvinner i och med tidsbegränsade förskolepaviljonger

som avvecklas. Genom att lägga till planerade nya förskolor samt de förskolor som privata aktörer avser att starta får förvaltningen fram ett väntat överskott/underskott på förskoleplatser beräknat per år och stadsdelsområde.

STADSDELS- OMRÅDE	BEHOV (-) / ÖVERSKOTT (+)					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aspudden	106	108	103	216	276	279
Fruängen	17	1	-27	-38	-46	-17
Gröndal	-59	-74	36	16	9	15
Hägersten	145	163	206	239	233	198
Hägerstensåsen	-194	-216	-137	-127	-128	-123
Liljeholmen	-197	-135	-151	-90	16	-132
Midsommarkransen	105	183	160	226	284	226
Mälardalshöjden	27	30	36	43	60	64
Västberga	141	140	135	306	241	105
Västertorp	133	140	141	144	136	140
0						
0						
0						
0						
0						
TOTALT	223	338	502	934	1083	756

Tabell 3: Beräknat överskott (+)/underskott (-) förskoleplatser per område och år utifrån dagens planerade förskoleutbyggnad.

Förutsättningarna att balansera tillgång och efterfrågan är mycket olika inom de olika stadsdelsområdena beroende på bland annat tillgången till byggbar mark och pågående bostadsbyggnation, demografi samt skick på befintligt förskolebestånd.

Förutsättningarna ändras kontinuerligt beroende på bland annat akut uppkomna behov av att riva en förskola på grund av exempelvis omfattande fuktproblem eller nya tillkommande detaljplaneförslag med fler bostäder. Denna lägesrapport ger en bild av vad som gäller vid tidpunkten för ärendets beredning.

Tabell 3 visar totalt sett på ett växande överskott av förskoleplatser under perioden. Detta överskott ger förhoppningsvis lokalplaneringen ett visst svängrum med till exempel möjlighet att tacka nej till sämre lokalförhyrningar eller till och med lämna vissa mindre lämpliga lokaler till förmån för bättre.

Planerade förskoleprojekt

Pågående planering och projektering av kommunala förskolor
Under första halvåret 2016 öppnade tre nya förskolor i stadsdelen, Vasan i Västertorp, Hovet på Nybohovsbacken och Spåret i Årstadal. Under det kommande halvåret öppnar ytterligare två nya förskolor, båda i Liljeholmen, Rosteriet vid Trekanten och Sturehill i Årstadal (öppnar kring årsskiftet 2016/2017).

Under de närmaste 1,5 åren väntas byggnation påbörjas för omkring 70 barngrupper:

- Maja Myra i Axelsberg (8 grupper)
- Kv Telefonstoppen, Telefonplan (9 grupper)
- Sjöviksvägen 112-116 i Liljeholmskajen (4 grupper)
- Förmansvägen 9, kv Syllen i Årstadal (3 grupper)
- Kv Kilaberg i Midsommarkransen (6 grupper)
- Förskolan Skogsgläntan/kv Fiberpennan i Hägerstensåsen (8 grupper)
- Kv Packrummet i Årstaberg (12 grupper)
- Förskolan Hamngården i Gröndal (ombyggnation, utökas från 4 till 6 grupper)
- Bryggvägen i Gröndal (4 grupper)
- Valutavägen i Hägerstensåsen (4 grupper)

Utöver detta pågår detaljplanering för totalt 54 nya barngrupper.

- Kv Timotejen 17 i Västberga (4 grupper)
- Kv Timotejen 19 och 28 i Västberga (10 grupper)
- Centrala Telefonplan/Kv Tvåflingan (10 grupper)
- Kv Marievik i Liljeholmen (16 grupper)
- Kv Förgyllda Bägaren i Axelsberg (6 grupper)
- Kv Flyttfågeln i Aspudden (8 grupper)

Framtida förskoleutbyggnad per stadsdelsområde

Planerad kommunal förskoleutbyggnad minus avveckling av befintliga kommunala förskolor under den aktuella perioden omfattar en utökning med 130 nya barngrupper, vilket motsvarar 1 900 förskoleplatser, under perioden 2016-2021.

Den planerade utbyggnaden presenteras kortfattat per stadsdelsområde. Hänvisningssiffrorna på kartorna är ungefärligt placerade.

Aspudden

I Aspudden kommer 350 bostäder att byggas under perioden. Samtidigt kommer förskolekapaciteten att öka ifrån 700 till 900 platser, vilket skapar ett visst manöverutrymme för lokalplaneringen inom området.

Karta 1: Projekt - Aspudden

1	Flyttfågeln Stenkilsgatan 7	2016 2019	+6	Avveckling av en paviljong med 2 barngrupper för att ge plats åt ny permanent fristående förskola med plats för 8 barngrupper.
2	Torsten Alms Gata	2020	+8	Ny förskola i anslutning till Aspuddens skola. Troligen privat anordnare.
3	Skärslipargränd	2021	+5	Ny förskola intill kv Skärsliparen i nytt bostadshus.
4	Flyttfågeln Stenkilsgatan 6	2021	-3	Eventuell avveckling av paviljong.

Fruängen

30 lägenheter kommer att byggas i Fruängen under perioden. Inga nya förskolor planeras, men äldre förskolor kommer att ersättas med nya byggnader med plats för fler barngrupper. Under åren 2016-2021 berörs troligen förskolorna Elsa Brändström och Hanna Rydh. I ett senare skede kommer även Ellen Key att beröras. På grund av att de nya förskolorna behöver planändringar kommer det att vara underskott på platser i Fruängen under några år från 2018. Underskottet väntas kunna lösas med platser i angränsade stadsdelsområden.

Karta 2: Projekt - Fruängen

1	Elsa Brändström Elsa Brändströms Gata 60	2016 2020	+5	Avveckling av friliggande förskola med 3 barngrupper. Ny större förskola med plats för 8 barngrupper ska byggas på platsen.
2	66:an Elsa Brändströms Gata 66	2016	+1	Förskolan öppnas upp och utökas med en barngrupp för att ge plats åt de 3 barngrupperna ifrån Elsa Brändströms Gata 60.
3	Hanna Rydh Hanna Rydhs Gata 5	2020	-6	Rivning av paviljong och friliggande förskola för att ge plats åt ny fristående förskola.

Gröndal

I dagsläget finns ett litet underskott på förskoleplatser i Gröndal, som hanteras genom placeringar i närliggande områden. Efter 2017 väntas antalet förskolebarn i det befintliga bostadsbeståndet minska. Under perioden 2016-2021 kommer det byggas 450 nya lägenheter i Gröndal. En utökad förskolekapacitet ifrån 500 till 550 platser kommer täcka denna inflyttning.

Karta 3: Projekt - Gröndal

1	Förskolan Hamngården Maskinistgatan 6	2016 2018	+2	Stänger för ombyggnation. De 4 barngrupperna flyttar till nya Rosteriet i Liljeholmen. Den nya förskolan på Maskinistgatan kommer att rymma 6 barngrupper.
2	Förskolan Vinterviken Blommensbergsvägen 116A	2018	-2	Nedläggning av paviljong. Förskolan Vintervikens 2 barngrupper får flytta till utökade Hamngården.
3	Bryggvägen 13	2018	+4	Ny förskola i bottenvåningen på ett nytt bostadshus.

Hägersten

I Hägersten kommer det att byggas 600 nya lägenheter under perioden. Denna bostadsutbyggnad kommer att täckas upp med fler förskolor som tillsammans ökar förskolekapaciteten från totalt 700 till 1000 platser.

Karta 4: Projekt – Hägersten

1	Pysslingen, Förskolan Typografen Gösta Ekmans väg	2016	+8	Ny privat förskola med 8 barngrupper
2	Solgläntan/88:an Skogsbacken Selmedalsvägen	2018	-13	Förskolorna rivs för att ge plats åt bostäder. 13 Barngrupper flyttar till Torsslowsbacken och Selmedalsvägen 74.
3	Pysslingen, Förskolan Snurran Selmedalsvägen 94	2018 2019	+4	Privat förskola som rivs för att ge plats för bostäder. 4 barngrupper flyttas till ny privat förskola som byggs bara några meter bort med plats för 8 barngrupper.
4	Selmedalsvägen 74	2018	+6	Parkeringsgarage i anslutning till flerbostadshus byggs på med förskola med 6 barngrupper.
5	Maja Myra/ Torsslowsbacken	2018	+8	Friliggande förskola byggs med 8 barngrupper.
6	Frans Hedbergsvägen	2019		Ny privat friliggande förskola planeras.
7	Solbacken Personnevägen 78	2020	+8	Rivning av friliggande förskola med 8 barngrupper. Ersätts av två nya friliggande förskolor med plats för 16 barngrupper.

Hägerstensåsen

På Hägerstensåsen kommer det att byggas 400 nya lägenheter under perioden. Denna bostadsutbyggnad kommer att täckas upp med två nya förskolor som tillsammans ökar förskolekapaciteten från 300 till 400 platser på Hägerstensåsen. Det täcker inte riktigt upp behovet, enligt prognosen saknas plaster på Hägerstensåsen. Stadsdelen klarar ändå garantin genom ett överskott i angränsande stadsdelsområden.

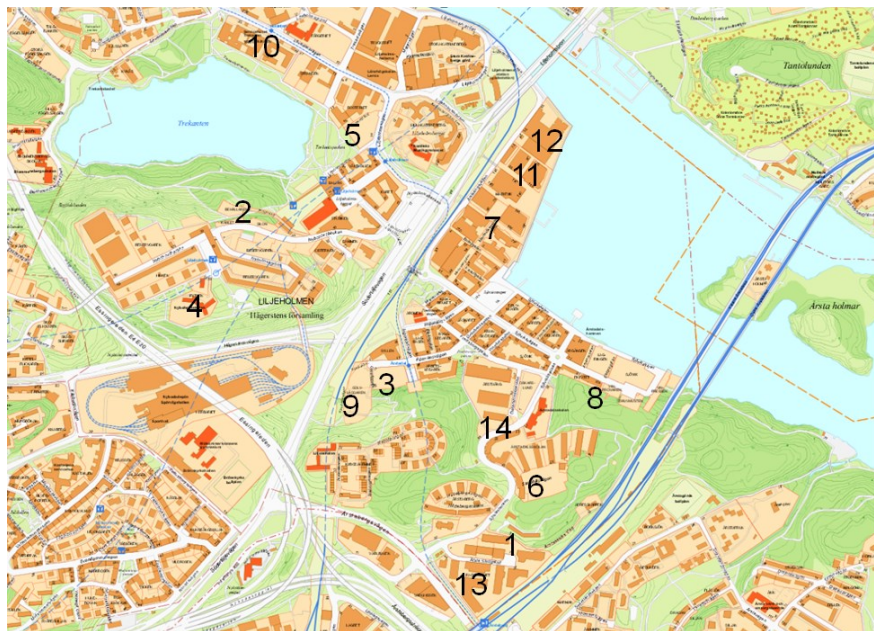

Karta 5: Projekt - Hägerstensåsen

1	Kamrerarvägen	2018	+6	Ny privat förskola med 6 barngrupper.
2	Valutavägen	2018	+4	Ny förskola med 4 barngrupper i bottenvåningen på ett flerbostadshus.

Liljeholmen, inklusive Årstadal och Årstabergr

I Liljeholmen kommer det att byggas 5 000 lägenheter under perioden. Denna bostadsutbyggnad kommer att täckas upp med fler förskolor som tillsammans ökar förskolekapaciteten från 900 till 1 700 platser. Samtidigt finns ett befintligt behov vilket sammantaget gör att barn kommer behöva placeras i andra stadsdelsområden för att klara garantin.

Karta 6: Projekt – Liljeholmen, inklusive Årstadal och Årstabergr

1	Årstaberg Årstaskogs väg 3	2016	-14	Förtida avveckling av förskolan Årstabergs paviljonger för att ge plats för ny skola. De 14 barngrupperna flyttas till nya förskolor på Hojgränd och Förmansvägen.
2	Hovet Hojgränd	2016	+8	Ny friliggande förskola .
3	Förmansvägen 4	2016	+4	Ny förskola i bottenvåningen av ett flerfamiljshus.
4	Pytsen, Nybohovsbacken 55-57	2016	-1	3 barngrupper får lämna lokaler som skolan behöver få tillbaka. Ny paviljong uppförs med plats för 2 barngrupper.
5	Rosterivägen 5	2016	+8	Ny förskola i bottenvåningen av ett flerfamiljshus.
6	Sturehillsvägen 24	2016	+6	Ny förskola i bottenvåningen av ett.
7	Årstaängsvägen	2017	+2	Ny privat förskola i ett kontorshus.
8	Sjöviksvägen 112-116	2017	+4	Ny förskola i bottenvåningen av ett flerfamiljshus.
9	Kv Golvläggaren, Förmansvägen	2017	+3	Ny förskola i bottenvåningen av ett flerfamiljshus.
10	Förskolan Trekanten Lövholmsvägen 23B	2017	-1	Förskolan har tillfälligt varit större, men kommer att återgå till tidigare storlek.
11	Årstaängsvägen, Marievik	2019	+4	Ny förskola i bottenvåningen på Aberdeens nya flerfamiljshus.
12	Årstaängsvägen, Marievik	2020	+12	Ny förskola i bottenvåningen på JMs nya flerfamiljshus.
13	Kv Packrummet, Årstadal vid Årstabergs Pendeltågsstation	2020	+16	Nya förskolor i bottenvåningen av flerfamiljshus.
14	Sjöviksbacken hus 1	2020	+8	Ny förskola i bottenvåningen på ett flerfamiljshus.

Midsommarkransen

I Midsommarkransen kommer det att byggas 1 200 lägenheter under perioden. Denna bostadsutbyggnad kommer att täckas upp med fler förskolor som tillsammans ökar förskolekapaciteten ifrån 900 till 1100 platser.

Karta 7: Projekt – Midsommarkransen

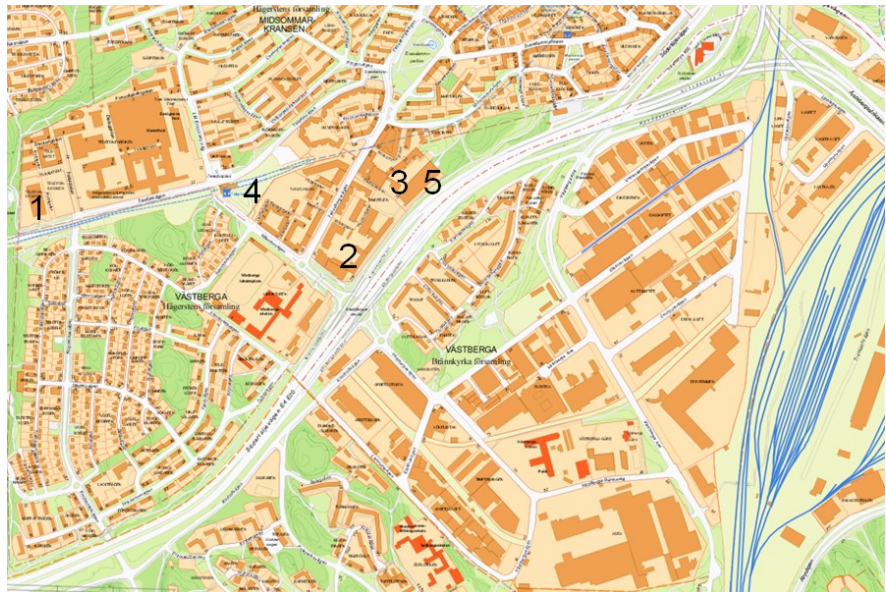
1	Skogsglantan Fastlagsvägen 68	2017 2019	+5	Avveckling av paviljong med 3 barngrupper för att ge plats åt permanent friliggande förskola med 8 barngrupper
2	Kilabergsvägen	2017	+6	Ny tillfällig förskola med 6 barngrupper i den nya skolan på Kilabergsvägen.
3	Höstgatan 14a och b	2018	-8	Avveckling av paviljonger med totalt 8 barngrupper för att ge plats åt en ny skola.
4	Brännkyrka bollplan	2020	+6	Ny förskola, i bottenvåningen på ett flerfamiljshus.

Mälarhöjden

Inga bostadsprojekt eller förskoleprojekt är aktuella inom Mälarhöjden under perioden 2016-2021.

Västberga

I Västberga kommer det att byggas 2 500 lägenheter under perioden. Denna bostadsutbyggnad kommer att täckas upp med fler förskolor som tillsammans ökar förskolekapaciteten från 400 till 1000 platser.

Karta 8: Projekt - Västberga

1	Mobilgatan	2018	+9	Ny förskola i bottenvåningen av ett flerfamiljshus.
2	Responsgatan	2019 2020	+10	Två nya förskolor med 4 respektive 6 barngrupper i bottenvåningen på bostadshus inom kvarteret Timotejen 19.
3	Radiusbacken	2019	+4	Ny förskola i bottenvåningen av ett bostadshus.
4	Centrala Telefonplan	2019 2020	+12	Två nya förskolor med 8 respektive 4 barngrupper.

Västertorp

I Västertorp kommer det att byggas 300 lägenheter under perioden. Denna bostadsutbyggnad kommer att täckas av de befintliga 500 förskoleplatserna som finns i området.

Karta 9: Projekt - Västertorp

1	Vasan och Minivasan Vasaloppsvägen 110	2016	+8	Ny större friliggande förskola på samma plats som den tidigare förskolan.
2	Mellanbergets annex Personnevägen 91-93	2020	-8	Avveckling av paviljonger med totalt 8 barngrupper. Barngrupperna flyttas till Solbackens nya förskola i Hägersten.

Ekonomi

Det är av yttersta vikt att få till rätt antal nya förskoleplatser vid bostadsutbyggnaden. Att i efterhand komma ikapp med för få förskoleplatser blir mycket kostsamt. Stadsdelsförvaltningen arbetar målinriktat med att finna effektiva lösningar både tekniskt, pedagogiskt och avtalsmässigt som möjliggör att hyreskostnaden per inskrivet förskolebarn kan hållas inom verksamhetens budget. Staden byggs tätare och tätare, och en effektiv markanvändning krävs för att klara utbyggnaden. Det innebär att allt fler nya förskolor kommer att behöva inrymmas i bottenvåningen på bostadshus. Det medför utmaningar som till viss del är ny för stadsdelen, främst vad gäller underhåll av ytskikt och gårdar, där förvaltningen saknar både medel och rådighet. Med start i höst, med förskolan Rosteriet, kommer fastighetskontoret att i större utsträckning köpa andelar i bostadsrättsföreningar för att möjliggöra förskoleverksamhet. Tanken är att ge Stockholms stad större kontroll över villkor, avtal och kostnader.

Från och med den 1 januari 2016 får stadsdelen bidrag för förskolor med hög hyra. Bidraget ersätter det tidigare stimulansbidraget, och måste därför även täcka kostnaden för utbyggnad av nya förskolor. Bidraget för hög hyra utgår med 80 procent av den del av hyreskostnaden som ligger i intervallet 1700–2500 kr/kvm och år och med 40 procent av hyreskostnaden över 2500 kr/kvm och år. Bidraget utgår för högst 10 kvm per inskrivet stockholmsbarn. Årshyran per barn för nyare förskolor i stadsdelen ligger på 22 000 kronor jämfört med en årshyra per barn på 14 000 kronor för de äldre förskolelokalerna.

Den omfattande utbyggnaden av förskolor i stadsdelen leder till att den totala kostnaden för förskolelokaler ökar. Dessutom är flera äldre förskolor i behov av omfattande upprustning, vilket riskerar att medföra ytterligare stigande hyreskostnader under de kommande åren.